

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان: تهران شهر: تهران مدرسه علمیه تخصصی رفيعه المصطفی

عنوان

اسلوب تأکید در جزء ۲۸ و ۲۹ و تأثیر آن بر

مضامین آیات

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر فاطمه سادات ارفع

پژوهشگر

زهرا رسول زاده

سال تدوین

مهر ۱۴۰۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پنج خواهران

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان: تهران شهر: تهران مدرسه علمیه تخصصی رفیعہ المصطفی

عنوان

اسلوب تأکید در جزء ۲۸ و ۲۹ و تأثیر آن بر

مضامین آیات

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر فاطمه سادات ارفع

پژوهشگر

زهرا رسول زاده

سال تدوین

مهر ۱۴۰۴

تحمیدیه

خدایا! کسی از شکرگزاری‌ات در حالی از احوال، به نهایت شکر نمی‌رسد جز این که از احسانت نعمتی به دست می‌آورد که او را به شکری دیگر وامی‌دارد؛ و از آنجا که نعمت پیوسته و پی‌درپی به بندگان می‌رسد، پس کسی را قدرت بر شکر نیست؛ و از اطاعت، گرچه تلاش و کوشش کند به اندازه‌ای نمی‌رسد، جز این که در برابر شایستگی‌ات، به سبب فضل و احسانت، ناتوان از طاعت است بنابراین سپاس‌گزارترین بندگان از سپاسگزاری‌ات ناتوان و عابدترین ایشان، از اطاعت در کوتاهی و کاستی است. کسی شایسته آن نیست که به خاطر مستحق بودنش او را بیامرزی و به سبب سزاوار بودنش از او خشنود شوی. هر که را بیامرزی، به احسانت آمرزیده‌ای و از هر که خشنود شوی، به احسانت خشنود شده‌ای.

فرازی از دعای ۳۷ صحیفه سجادیه

تقدیم به

محضر مبارک چهارده معصوم صلوات الله علیهم اجمعین
امام راحل، شهدای اسلام، شهدای مقاومت و جنگ دوازده روزه تحمیلی
آن شالله ادامه دهنده و پیروان راستین آن بزرگواران باشیم

تقدیر و تشکر

برحسب وظیفه و از باب «لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ» بر خود فرض می‌دانم که از زحمات بی‌شائبه استاد گرانقدر سرکار خانم دکتر ارفع که با دانش وسیع و راهنمایی‌های حکیمانه خود، اینجانب را در تمامی مراحل تحقیق یاری رساندند، نهایت سپاسگزاری را به عمل آورم.

و در نهایت، سپاس ویژه از همسر فداکارم، که با حمایت، درک عمیق و فراهم نمودن محیطی آرام، مهم‌ترین پشتوانه من در این مسیر علمی بودند.

چکیده

زبان، مهم‌ترین ابزار ارتباطی انسان‌ها برای بیان مفاهیم ذهنی است و متکلم با بهره‌گیری از اسلوب‌های مختص به هر زبان (چون زبان قرآن)، بر روح و جان مخاطب خود اثر می‌گذارد. اسلوب تأکید یکی از پرکاربردترین فنون زبانی و بلاغی در قرآن کریم است که هدف اساسی آن، قاطعیت بخشیدن به کلام و برطرف ساختن هرگونه شک و شبهه در اصول اعتقادی مخاطبان است. این پژوهش با هدف تبیین نقش محوری تأکید در انتقال معانی، به بررسی جایگاه و کارکرد آن در ساختار جمله قرآن می‌پردازد. تحقیق حاضر به روش توصیفی-تحلیلی، اسلوب تأکید را در سه رکن ساختاری جمله شامل اسناد، مسند و مسندالیه در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن مورد مطالعه قرار داده است. نتایج نشان می‌دهد که در جزء ۲۸ (سوره‌های مدنی) تأکید غالب بر احکام فقهی، تنظیم روابط اجتماعی، مقابله با دشمنان و بیان جایگاه منافقان و یهودیان است. این موارد با اسلوب‌های تأکید همراه‌اند تا جامعه نوپای اسلامی را در جهت ثبات سیاسی و همبستگی اجتماعی تقویت نمایند. به‌ویژه در آیاتی چون احکام ظهار، نحوه تقسیم غنائم جنگی و از سوی دیگر، در جزء ۲۹ (سوره‌های مکی به‌جز سوره انسان) تأکید بیشتر معطوف به توحید، معاد و تثبیت رسالت پیامبر است. در این سوره‌ها از بیان‌های تأکیدی چون یادآوری قیامت، عذاب قطعی کافران، و بهره‌گرفته شده است. تکرار و شدت این اسلوب‌ها بیانگر اهمیت تقویت ایمان و پاسخ به شبهات و انکارهای مشرکان است. در جمع‌بندی، می‌توان گفت کارکرد اسلوب تأکید در هر دو جزء تابع فضای نزول آیات است: در سوره‌های مکی بیشتر جنبه اعتقادی و اثباتی دارد و در سوره‌های مدنی به کارکرد اجتماعی، سیاسی و فقهی می‌انجامد. بدین ترتیب، بررسی تطبیقی جزء ۲۸ و ۲۹ نشان می‌دهد که تأکید قرآن نه تنها شیوه‌ای بلاغی است، بلکه ابزاری برای هدایت، تثبیت ایمان، انسجام اجتماعی و تحکیم شریعت در مراحل مختلف دعوت اسلامی به شمار می‌رود.

کلیدواژه‌ها: اسلوب تأکید، جزء ۲۸، جزء ۲۹، مکی، اسناد، مسند، مسندالیه

فهرست مطالب

چکیده.....د

فهرست مطالب.....هـ

مقدمه.....۱

فصل اول: کلیات و مبانی نظری تحقیق.....۱

گفتار نخست: طرح تحقیق.....۴

۱-۱-۱- تعریف و تبیین موضوع:.....۴

۱-۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:.....۵

۱-۱-۳- اهداف تحقیق:.....۵

۱-۱-۴- پیشینه تحقیق:.....۵

۱-۱-۵- سؤالات تحقیق.....۱۱

۱-۱-۶- فرضیه‌های تحقیق:.....۱۱

۱-۱-۷- روش تحقیق و روش گردآوری اطلاعات:.....۱۲

۱-۱-۸- سازماندهی تحقیق.....۱۲

۱-۱-۹- مشکلات و محدودیت‌های تحقیق.....۱۲

گفتار دوم: مفهوم‌شناسی و مبادی بحث.....۱۳

۱-۲-۱- معنای لغوی تأکید و تأکید.....۱۳

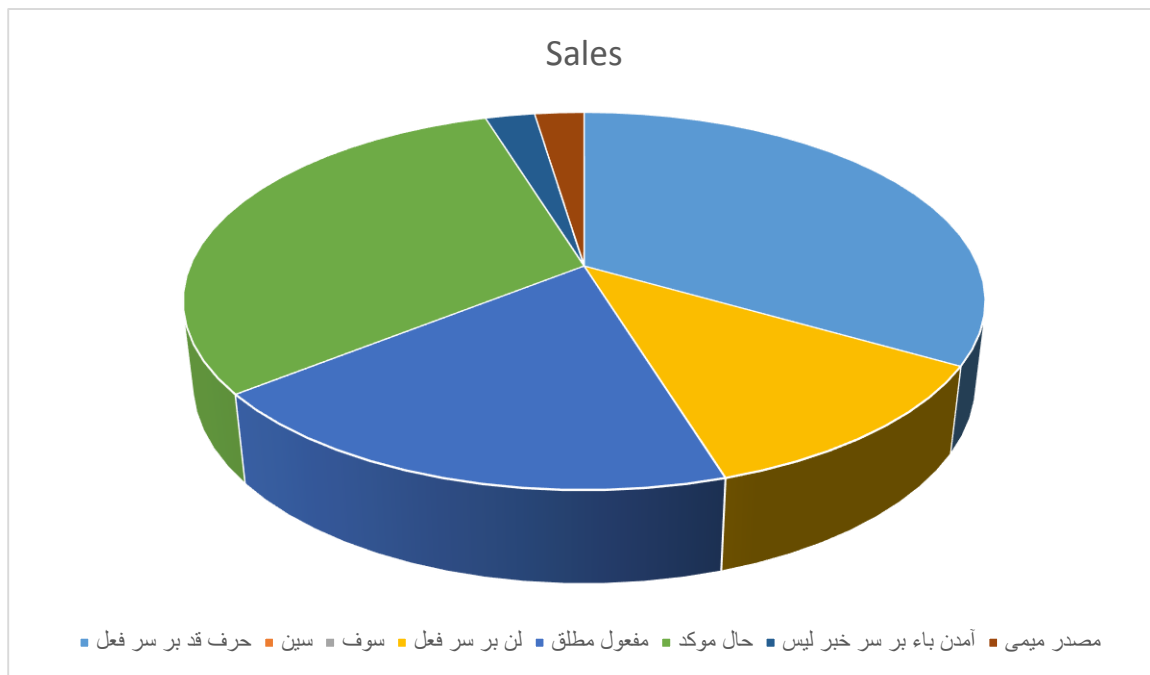
۱-۲-۲- تأکید در اصطلاح.....۱۴

۱-۲-۳- سوره‌های مکی و مدنی.....۱۶

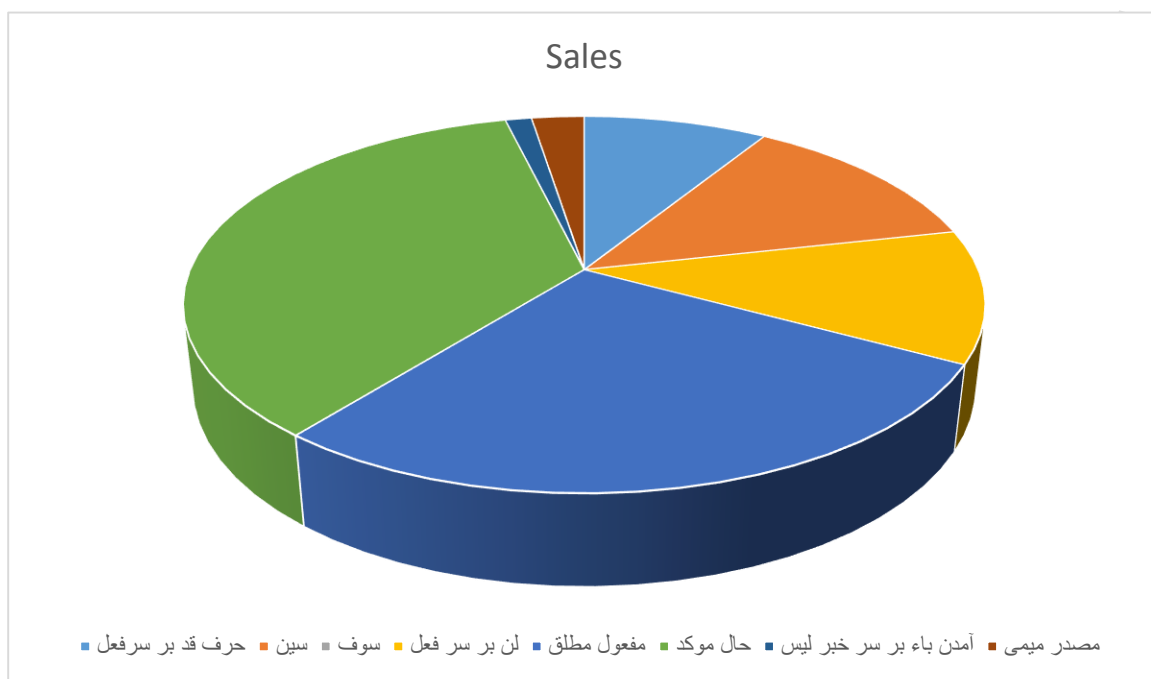
۱-۲-۴- مفهوم اسلوب.....۱۹

- ۲۰..... ۱-۲-۵- اسباب و اغراض تأکید
- ۲۰..... ۱-۲-۵-۱- تقریر و تثبیت کلام
- ۲۰..... ۱-۲-۵-۲- تعریض
- ۲۱..... ۱-۲-۵-۳- تهدید
- ۲۱..... ۱-۲-۵-۴- تهویل و تعظیم
- ۲۲..... ۱-۲-۵-۵- رد انکار
- ۲۲..... ۱-۲-۵-۶- وعد
- ۲۳..... ۱-۲-۵-۷- مهم بودن موضوع
- ۲۴..... ۱-۲-۵-۸- شفاف سازی موضوعات
- ۲۴..... ۱-۲-۶- تأکید در اسناد
- ۲۵..... ۱-۲-۶-۱- تعریف اسناد
- ۲۶..... ۱-۲-۶-۲- اقسام تأکید در اسناد
- ۲۶..... ۱-۲-۶-۲-۱- تتمیم
- ۲۷..... ۱-۲-۶-۲-۲- تکمیل (احترااس)
- ۲۷..... ۱-۲-۶-۲-۳- ایغال
- ۲۸..... ۱-۲-۶-۲-۴- لام جحدود
- ۲۹..... ۱-۲-۶-۲-۵- کلاً
- ۳۰..... ۱-۲-۶-۲-۶- قسم
- ۳۱..... ۱-۲-۶-۲-۷- اقتصار
- ۳۱..... ۱-۲-۶-۲-۸- ضمیر شأن و قصه

- ۳۲..... ۱-۲-۶-۲-۹- اِنَّمَا
- ۳۲..... ۱-۲-۶-۲-۱۰- حروف زائد آن، اِن، لا، ما، من، باء، كاف
- ۳۶..... ۱-۲-۶-۲-۱۱- جمله اسمیه
- ۳۷..... ۱-۲-۶-۲-۱۲- لام مؤنثه
- ۳۷..... ۱-۲-۶-۲-۱۳- اَلَا تنبيه و افتتاح
- ۳۸..... ۱-۲-۶-۲-۱۴- لام فارق
- ۳۸..... ۱-۲-۶-۲-۱۵- لام ابتدا
- ۳۹..... ۱-۲-۶-۲-۱۶- اِنْ وَّ اَنَّ
- ۴۰..... ۱-۲-۶-۲-۱۷- تذييل
- ۴۰..... ۱-۳-۲-۱-۱۸- تعليل
- ۴۱..... ۱-۲-۶-۲-۱۹- اعتراض يا التفات
- ۴۲..... ۱-۲-۶-۲-۲۰- استقصاء
- ۴۲..... ۱-۲-۶-۲-۲۱- حصر
- ۴۴..... ۱-۲-۷- تأکيد در مسنداليه
- ۴۴..... ۱-۲-۷- تعريف مسنداليه
- ۴۵..... ۱-۲-۷- اقسام تأکيد در مسنداليه
- ۴۵..... ۱-۲-۷-۱- ادات نداء
- ۴۵..... ۱-۲-۷-۲- آوردن بدل
- ۴۶..... ۱-۲-۷-۳- عطف بيان
- ۴۷..... ۱-۲-۷-۴- اطناب در صفت

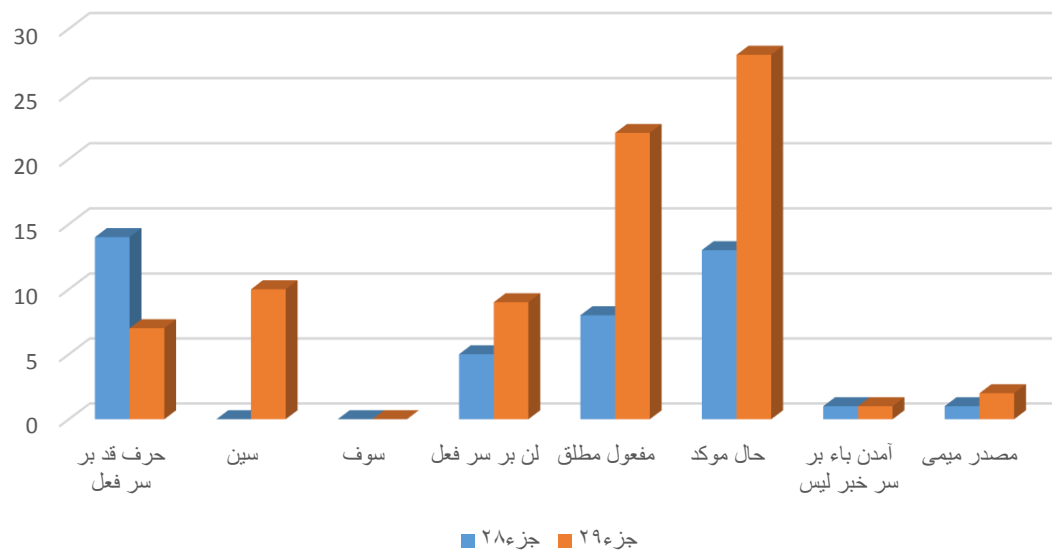

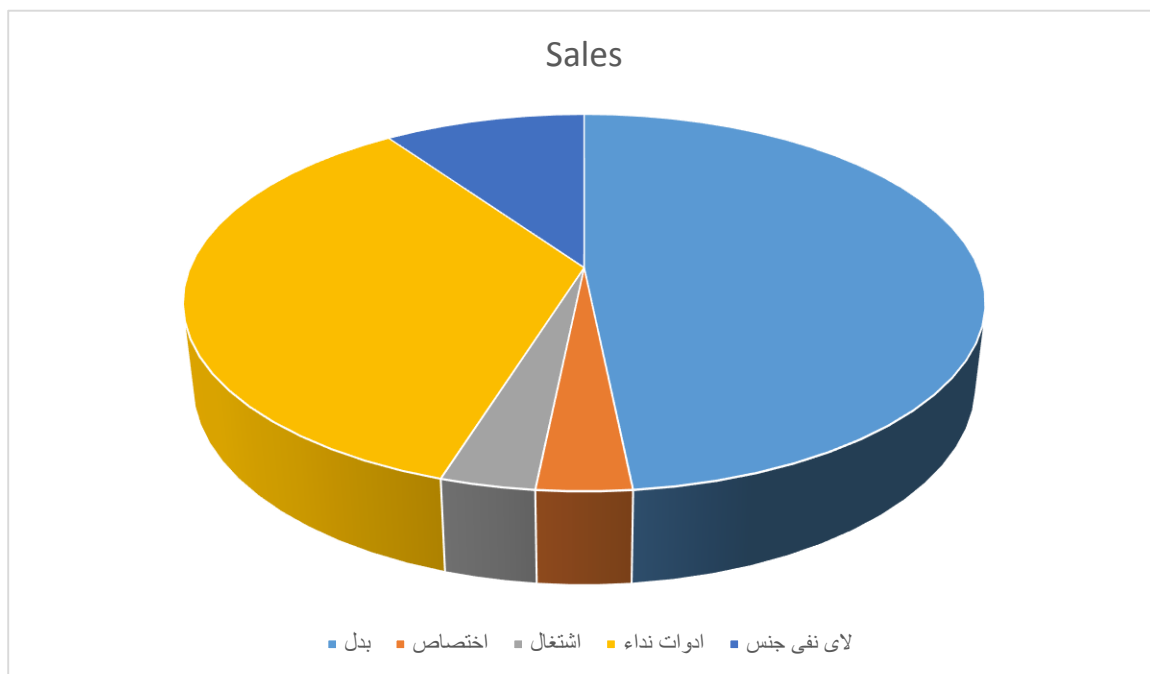
پیوست شماره ۵: نمودار تأکیدات در مسند در جزء ۲۸ قرآن کریم

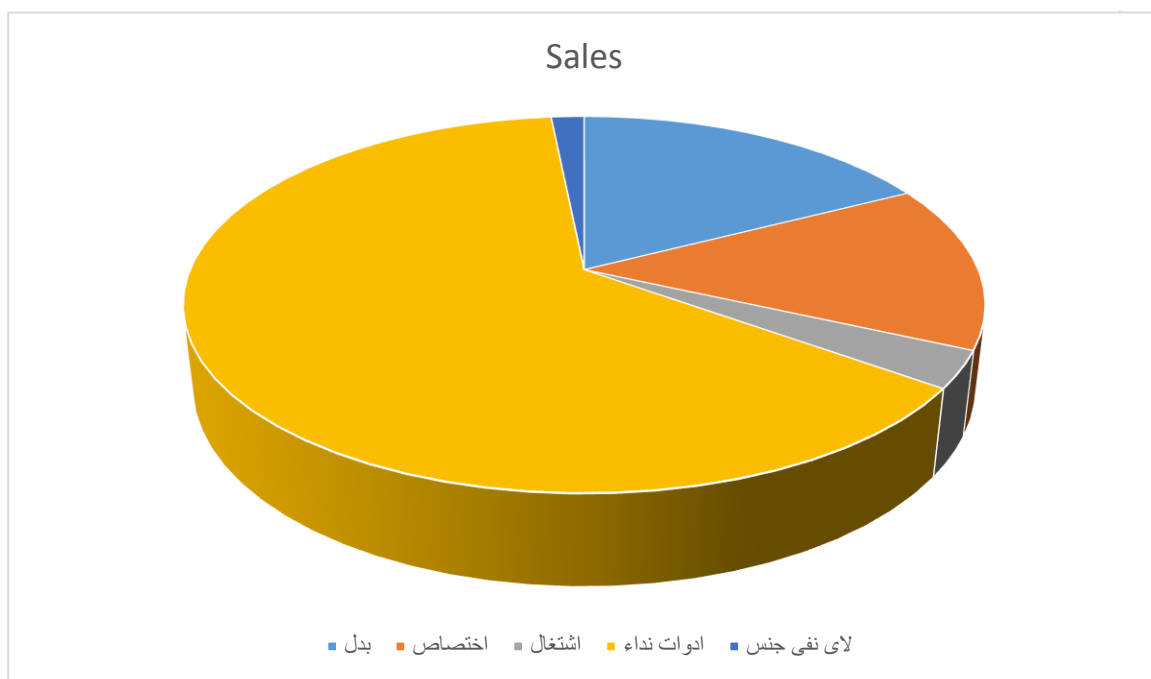
پیوست شماره ۶: نمودار تأکیدات در مسند در جزء ۲۹ قرآن کریم

نمودار مقایسه تاکیدات در مسند در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن کریم

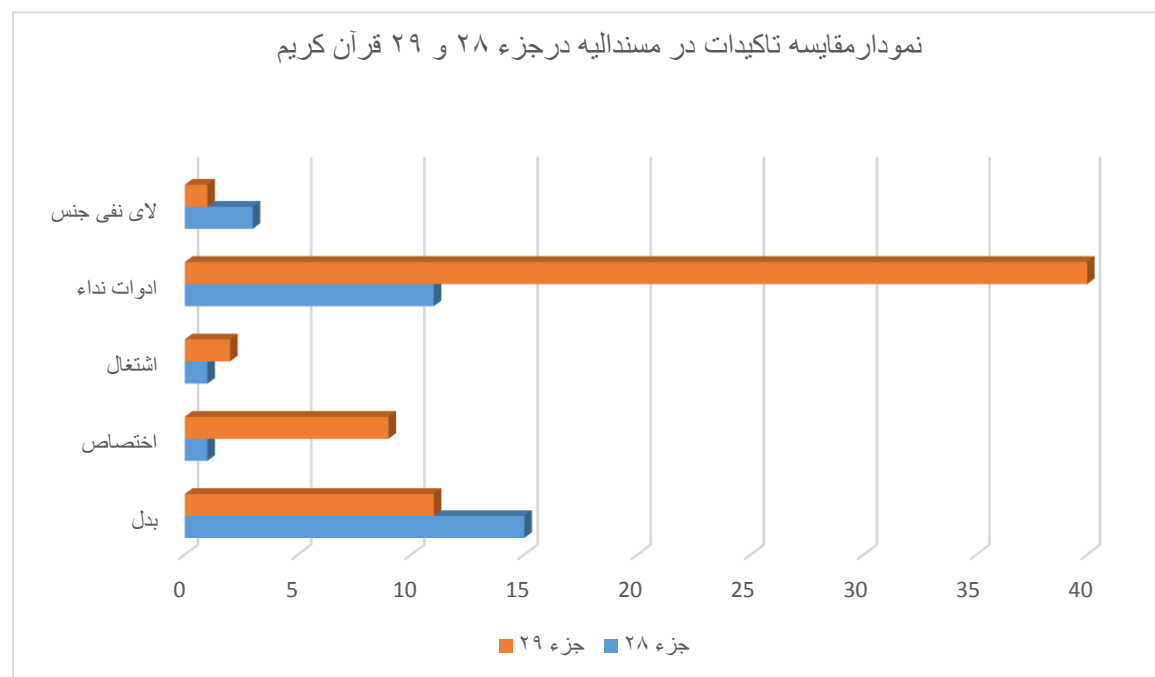

پیوست شماره ۷: نمودار تأکیدات در مسندالیه در جزء ۲۸ قرآن کریم

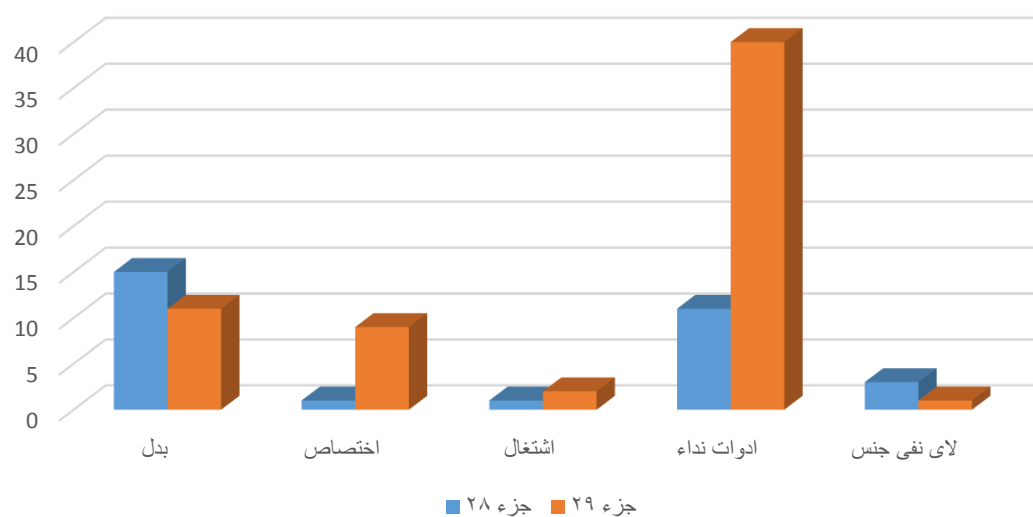

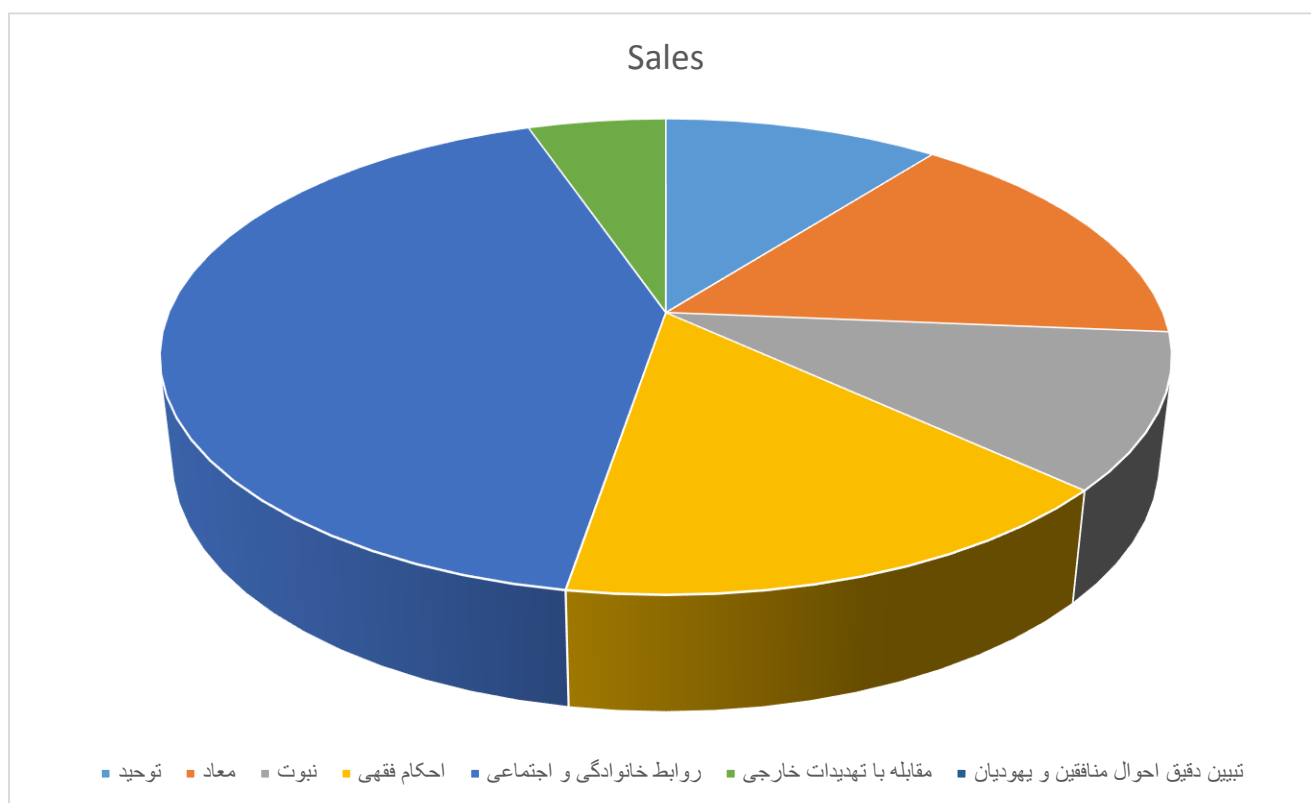
پیوست شماره ۸: نمودار تأکیدات در مسندالیه در جزء ۲۹ قرآن کریم

نمودار مقایسه تاکیدات در مسندالیه در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن کریم

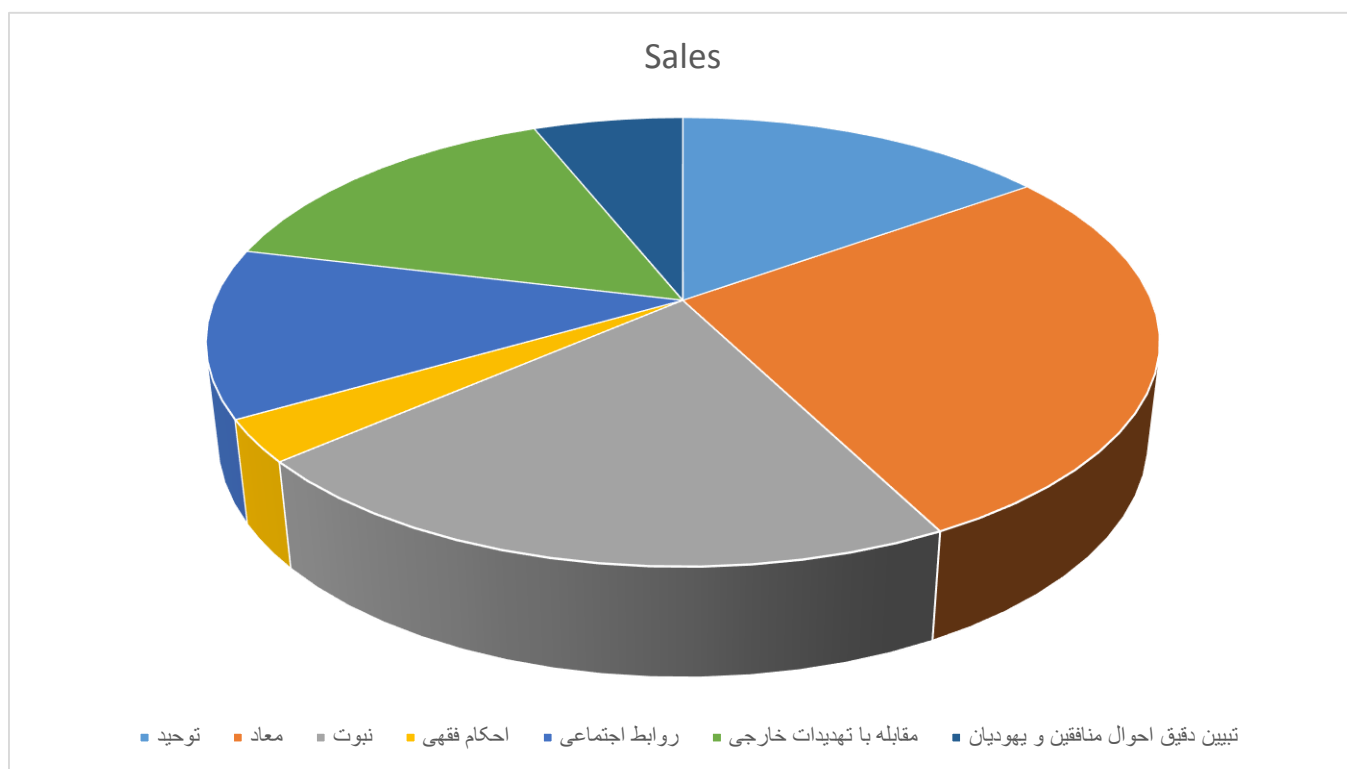

نمودار مقایسه تاکیدات در مسندالیه در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن کریم

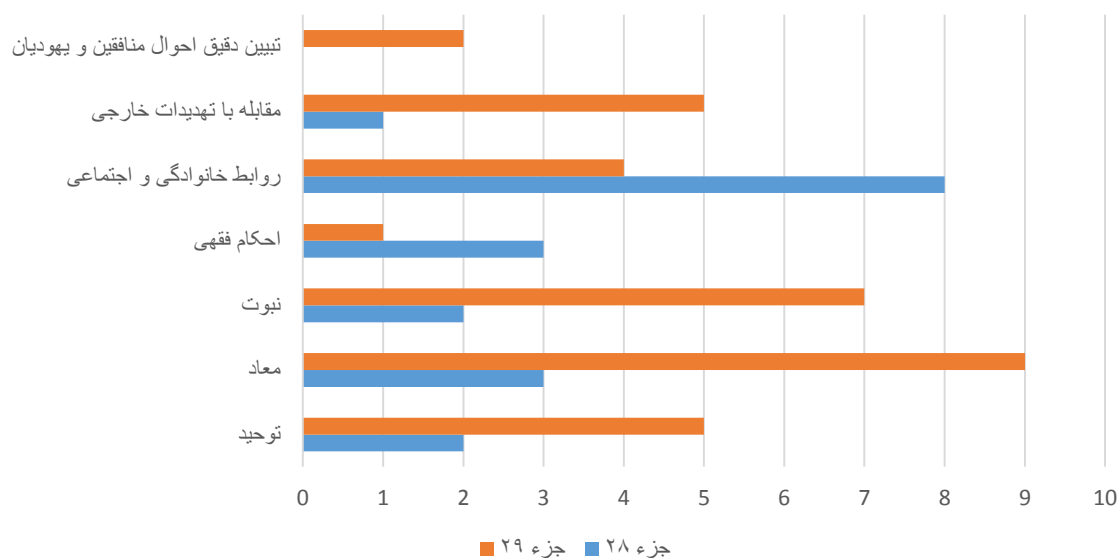

پیوست شماره ۹: نمودار تأکیدات قرآنی بر مضامین کلان در جزء ۲۸ قرآن کریم

پیوست شماره ۱۰: نمودار تأکیدات قرآنی بر مضامین کلان در جزء ۲۹ قرآن کریم

نمودار مقایسه تاکیدات قرآنی بر مضامین کلان در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن کریم

نمودار مقایسه تاکیدات قرآنی بر مضامین کلان در جزء ۲۸ و ۲۹ قرآن کریم

